

บัณฑิตพิเศษปริญญาตรี

ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช

เรื่อง

๔

T099979

การแช่ดอกหน้าวัว (*Anthurium andreaum*)

ในสารละลายเคมีก่อนการใช้ประโยชน์

Pulsing of *Anthurium andreaum* in Solution

โดย

นายมาโนช รุ่งเรืองสุภรณ์

นาง ช. ธิฎฐ์ศิริ สุธสุวรรณ ประธานกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา
นางเนาวรัตน์ ปานแย้ม กรรมการ

นพ.
8/1567 ภาควิชารับรองแล้ว
8584

(นางศรีประไพ ชื่นศรี)

เลขที่..... 99979
พ.ศ. ๒๕๖๓
วันเดือนปี 17 JUN 2020

หัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตพืช

วันที่ 19 เดือน 5 พ.ศ. 2564

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

เรื่อง

การแช่ดอกหน้าวัว (*Anthurium andreaeanum*)

ในสารละลายเคมีก่อนการใช้ประโยชน์

Pulsing of Anthurium andreaeanum in Solution

พัลซิง (Pulsing) คือวิธีการแช่ดอกไม้ในสารละลายเคมีชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งก่อนการใช้ประโยชน์ เป็นเทคนิคใหม่ที่ใช้เพื่อยืดอายุของดอกไม้หลังเก็บเกี่ยว การทดลองครั้งนี้จึงได้ทำการพัลซิงดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andreaeanum*) เพื่อแก้ปัญหาดอกหน้าวัว ซึ่งปกติเป็นดอกไม้ที่มีความคงทนในการปักแจกัน แต่จากข้อเท็จจริงที่ได้จากร้านซึ่งส่งดอกหน้าวัวไปจำหน่ายยังต่างประเทศสรุปได้ว่า ดอกหน้าวัวหลังจาก เอาออกจากกล่องแล้วมีอายุอยู่ได้น้อยวัน ก้านดอกดอกปรากฏรอยช้ำ หลังจากพัลซิงด้วยสารเคมีต่าง ๆ ทำการบรรจุดอกหน้าวัวในกล่องกระดาษ นำไปห้องปฏิบัติการแล้ว ปักดอกหน้าวัวในแจกัน (ขวดเปียร์ ขนาดเล็ก) ที่ใส่น้ำประปาวางในห้องอุณหภูมิเฉลี่ย ๒๗ °C ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ๒๔% ผลปรากฏว่าการพัลซิงในสารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm เป็นเวลา ๑๕ นาที แล้วพัลซิงอีกครั้งหนึ่งในสารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐% กรดซิตริก ๑๕๐ ppm เป็นเวลา ๓๐ นาที มีแนวโน้มให้ผลดีที่สุดทั้ง ๓ การทดลอง โดยมีอายุเฉลี่ย ๑๓.๐๐ ๑๒.๐๐ และ ๑๔.๓๓ วันตามลำดับ ในขณะที่ดอกหน้าวัวนี้ไม่ได้พัลซิงมีอายุในการปักแจกัน เฉลี่ย ๑๐.๖๖ ๘.๐๐ และ ๑๐.๓๓ วันตามลำดับ และสารละลายดังกล่าวยังช่วยยืดอายุการปรากฏรอยช้ำที่ก้านดอก เนื่องจากการบรรจุหีบห่อให้ปรากฏได้ช้ากว่าดอกหน้าวัวที่ไม่ได้พัลซิง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(๑)

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง ..... (๒)

สารบัญตารางผนวก ..... (๓)

คำนำและวัตถุประสงค์ ๑

การตรวจเอกสาร ๓

อุปกรณ์และวิธีการ ๗

ผลการทดลองและวิจารณ์ผล ๑๐

สรุปผลการทดลอง ๒๓

เอกสารอ้างอิง ๒๔

ภาคผนวก ๒๘

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

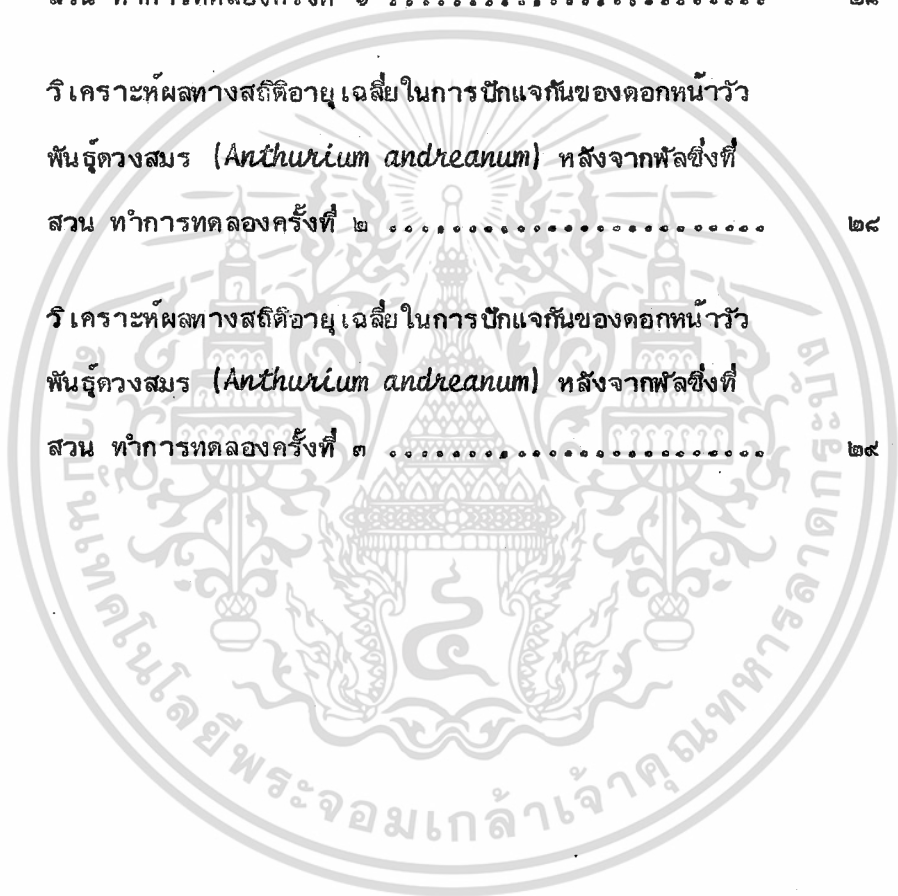
ตารางที่		หน้า
๑	อายุเฉลี่ยในการปักแจกัน จำนวนดอกที่บ้าน เพิ่มขึ้น และจำนวนดอกที่ ก้านคอดอก เกิดรอยชำ ของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (<i>Anthurium andreaum</i>) จากการทดลองที่ ๑	๑๒
๒	อายุเฉลี่ยในการปักแจกัน จำนวนดอกที่บ้าน เพิ่มขึ้น และจำนวนดอกที่ ก้านคอดอก เกิดรอยชำ ของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (<i>Anthurium andreaum</i>) จากการทดลองที่ ๒	๑๕
๓	อายุเฉลี่ยในการปักแจกัน จำนวนดอกที่บ้าน เพิ่มขึ้น และจำนวนดอกที่ ก้านคอดอก เกิดรอยชำ ของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (<i>Anthurium andreaum</i>) จากการทดลองที่ ๓	๑๘
๔	ค่าใช้จ่ายสารเคมีของแต่ละวิธีการต่อสารละลาย ๑ ลิตร	๒๐

สารบัญตารางผนวก

ตารางผนวกที่

หน้า

๑	วิเคราะห์ผลทางสถิติอายุเฉลี่ยในการปักแจกันของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (<i>Anthurium andreanum</i>) หลังจากฟัลซึ่งที่สวน ทำการทดลองครั้งที่ ๑	๒๘
๒	วิเคราะห์ผลทางสถิติอายุเฉลี่ยในการปักแจกันของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (<i>Anthurium andreanum</i>) หลังจากฟัลซึ่งที่สวน ทำการทดลองครั้งที่ ๒	๒๘
๓	วิเคราะห์ผลทางสถิติอายุเฉลี่ยในการปักแจกันของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (<i>Anthurium andreanum</i>) หลังจากฟัลซึ่งที่สวน ทำการทดลองครั้งที่ ๓	๒๘

การแช่ดอกหน้าวัว (*Anthurium andreaeanum*)
ในสารละลายเคมีก่อนการใช้ประโยชน์
Pulsing of *Anthurium andreaeanum* in Solution

คำนำและวัตถุประสงค์

คำนำ

ดอกหน้าวัว เป็นดอกไม้ชนิดหนึ่งที่มีความคงทนในการปักแจกัน ราคาจำหน่ายในท้องตลาดสูง กลีกรที่ทำกรปลูกหน้าวัวมีความกระตือรือร้นที่จะขยายตลาดและส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ แต่ยังไม่สามารถส่งไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศได้มากพอ ทั้งนี้เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการบรรจุหีบห่อ เพราะถ้าส่วนใดส่วนหนึ่งของดอกหน้าวัว ได้รับความกระทบกระเทือนแม้เพียงเล็กน้อย ส่วนของดอกตรงนั้นก็จะกลายเป็นจุดสีดำทันที ทำให้คุณภาพของดอกหน้าวัว เสื่อมลงและราคาจำหน่ายลดลง กลีกรมีรายได้น้อยลง เป็นผลเสียหายกับการค้า

จากการสัมภาษณ์ร้าน " เวิลด์ฟลอริส " ซึ่งส่งดอกหน้าวัวไปจำหน่ายยังประเทศสิงคโปร์สรุปได้ว่า ดอกหน้าวัวหลังจาก เอาออกจากกล่องแล้วจะมีอายุอยู่ได้เพียง ๑ สัปดาห์ตามปกติแล้วดอกหน้าวัวจะมีอายุการใช้ประโยชน์นานกว่า ๑ สัปดาห์ จากนั้นดอกหน้าวัวจะหมดคุณภาพ

ได้มีผู้พยายามคิดค้นหาวิธีการรักษาคุณภาพของดอกไม้หลังการ เก็บเกี่ยวกันมากมาย การใช้สารเคมีเพื่อยืดอายุของดอกไม้ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่นิยมใช้กัน โดยเฉพาะผลซึ่งซึ่งเป็นเทคนิคใหม่ในการใช้สารเคมีกับดอกไม้ก่อนการใช้ประโยชน์คือการแช่ก้านดอกไม้ในสารละลายเคมีเป็นระยะเวลาหนึ่งก่อนการขนส่ง ก่อนการจำหน่าย เพื่อให้ดอกไม้หลังการขนส่งมีคุณภาพดี มีรายงานต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องนี้ออกมาหลายฉบับ และประเทศไทยก็มีผู้เริ่มทำการทดลองกันบ้างแล้วกับดอกไม้ชนิดอื่น ๆ จึงคิดว่าน่าจะนำมาใช้กับดอกหน้าวัวดูบ้าง เพื่อยืดอายุหลังการขนส่ง

วัตถุประสงค์ของการทดลอง

การทดลองครั้งนี้จะได้นำวิธีพีลซึ่งมาใช้กับดอกหน้าวัวก่อนการบรรจุหีบห่อ เพื่อจะได้ยืดอายุการใช้ประโยชน์หลังการขนส่งได้มากกว่าเดิม จะได้ผลตามมาคือ เมื่อคุณภาพของดอกหน้าวัวดีขึ้น การจำหน่ายดีขึ้น ประเทศชาติก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตรวจเอกสาร

ดอกไม้และใบไม้หลังจากตัดจากต้นแล้วยังมีชีวิตอยู่และมีการใช้อาหารที่สะสม
ทำให้อาหารที่สะสมไว้อลดลง คุณภาพก็ลดลง นอกจากนี้ยังมีความเสียหายจากสาเหตุอื่น ๆ
กล่าวคือ

๑. ความเสียหายจากการอุดตันท่อน้ำ ท่ออาหารในก้านดอก ก้านดอกเกิดการ
อุดตันทำให้น้ำขึ้นไปตามก้านดอกและดอกไม้ได้ ทำให้ดอกเหี่ยว **Mayak และ Halevy**
(1971) ยืนยันว่าดอกไฮริสไม่บาน เนื่องจากการขาดน้ำในดอก ซึ่งเป็นผลมาจากท่อน้ำในก้าน
ดอกเกิดการอุดตันในขณะที่เก็บรักษาและขนส่ง นักวิทยาศาสตร์หลายท่านได้ทำการศึกษาถึง
สาเหตุของการอุดตันของท่อน้ำในก้านดอก **Rasmussen และ Carpenter (1974)** และ
Marousky (1972) พบว่าสาเหตุแรกของการอุดตัน เนื่องจากเกิดบาดแผลขณะเก็บเกี่ยว ทำ
ให้รอยตัดชำ เมื่อ **Rasmussen และ Carpenter (1974)** ตรวจสอบสภาพของก้านดอกโดย
ใช้ scanning electron microscope ก็ปรากฏว่าเมื่อก้านชำ อาหารหรือสิ่งที่อยู่ใน
pholem ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงมาเป็นสิ่งอุดตันในท่อน้ำ ซึ่ง **Parups และ Molnar (1972)**
ได้ศึกษา และพบทำนองเดียวกัน **Rasmussen และ Carpenter (1974)** พบว่าจากการแช่
ก้านดอกในสารละลายน้ำตาลทรายขาวทำให้น้ำตาลทรายขาวส่วนหนึ่งไปส่ง เสริมการเจริญ
เติบโตของเชื้อราและแบคทีเรีย หรือกลายเป็น slime plugs อุดตัน pits และ end
plates ที่ผนังเซลล์ของ vessel และ tracheid และ **Ford และคณะ (1952)**
รายงานว่แบคทีเรียที่เคลื่อนที่ไปสะสมในท่อน้ำ ท่ออาหารของก้านดอกมี ๒ พวกใหญ่ ๆ คือ
non-mobile ขนาด ๑x๒ ไมครอน และชนิด mobile ขนาด ๒x๖ ไมครอน ได้แก่ genus
Achromobactor, Bacillus, Micrococcus และ Pseudomonas นอกจากแบคทีเรีย
แล้ว ยังมีสารซึ่งผลิตโดยแบคทีเรีย

๒. ความเสียหายเกิดจากการขาดน้ำ **Durkin และ Ruc (1964)** รายงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ว่าสาเหตุที่ทำให้ดอกไม้เหี่ยวก็คือการสูญเสียน้ำมากเกินไป ดอกกุหลาบบนต้นจะมีอายุนานกว่าดอกกุหลาบที่ตัดมาจากต้น แสดงว่าพืชมีปัจจัยที่เป็นตัวต่อต้านความร่วงโรย (anti-senescent) ของดอก อาจเป็นไปได้ที่ปัจจัยของ anti-senescent นี้คือน้ำ และเนื่องจากจำนวนน้ำไม่สมดุลจึงทำให้เกิดการเหี่ยว Parups และ Molnar (1972) รายงานว่าการขาดน้ำทำให้สภาพทางชีวเคมีในพืช เช่นการสังเคราะห์โปรตีนผิดปกติ ทำให้มีการสะสมแอมโมเนีย เป็นเหตุให้เม็คสเปลี่ยนแปลงได้

๓. ความเสียหายจากการเกิด bluing และ Brantley (1975) รายงานว่ากุหลาบสีแดง เมื่อกลิบดอก เปลี่ยนเป็นสีน้ำเงิน (bluing) ทำให้คุณภาพหมดไป สาเหตุของการเกิดสีน้ำเงินนั้น Durkin และ Ruc (1964) และ Parups และ Molnar (1972) รายงานว่าอาจเนื่องจากการขาดน้ำ ทำให้การสังเคราะห์โปรตีนผิดปกติ เกิดการสะสมแอมโมเนีย เกิดการเปลี่ยนแปลงสี Albert และ Schartz (1974) เขียนบทความว่า cell sap ของกลีบดอกเป็นกรด ทำให้ anthocyanins เป็นสีแดง ความเป็นกรดของเซลล์ดอกไม้ลดลงโดยแอมโมเนียซึ่งมีสภาพเป็นค่าง เมื่อความเป็นกรดลดลง anthocyanins จะเปลี่ยนเป็นสีน้ำเงิน แอมโมเนียนอกจากเกิดภายในเซลล์ของกลีบดอกเองแล้วยังมาจากที่ต่าง ๆ ในบ้านเรือน เช่นแอมโมเนียที่ใช้ทำความสะอาดและพวกถ่านชนิดต่าง ๆ เหล็กและอลูมิเนียม ซึ่งพืชได้รับจากดินก็จะมีปฏิกริยากับ anthocyanin ในการเกิดสีน้ำเงิน การศึกษาทดลองในห้องปฏิบัติการพบว่า anthocyanin บางอย่างจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำเงิน เมื่อความเป็นกรดลดลง ในบางกรณีสีน้ำเงินเกิดขึ้นอาจเปลี่ยนต่อไปเป็นสีขาว นักวิทยาศาสตร์จึงกล่าวว่า anthocyanin เป็นสารที่ไม่คงสภาพ (unstable)

๔. ความเสียหายเนื่องจากก๊าซเอทธีลีน Durkin และ Ruc (1964) รายงานสาเหตุการเหี่ยวของดอกไม้อย่างหนึ่งคือก๊าซเอทธีลีน Apelbaum (1978) พบว่าดอกไม้ผลิตก๊าซเอทธีลีนในระหว่างการเก็บรักษาและการขนส่ง ดอกไม้ถูกบรรจุในกล่องซึ่งไม่มีช่องระบายอากาศทำให้ก๊าซเอทธีลีนที่ผลิตจากดอกไม้สะสมอยู่ในระดับสูงและทำให้ดอกไม้

เกิดอาการ senescence ได้ Maxic และคณะ (1973) ได้ทดลองผลของอุณหภูมิและ
 ภาวะเอทธีลีนที่มีต่อดอกคาร์เนชั่นในการขนส่งระยะไกล พบว่าในระหว่างเดือนที่มีอากาศอบอุ่น
 ภาวะคาร์บอนไดออกไซด์และภาวะเอทธีลีนซึ่งผลิตจากดอกไม้มีลักษณะคล้ายคลึงกับที่เกิดพวก
 climatic-fruits ซึ่งขบวนการเกิด senescence มีความสัมพันธ์กับการปล่อยก๊าซ
 ออกมา ดอกคาร์เนชั่นที่ตัดมาจะเพิ่มการหายใจมากขึ้นถ้าเพิ่มอุณหภูมิจาก ๐ องศาเซลเซียสไป
 ถึง ๕๐ องศาเซลเซียส และการตอบสนองต่อภาวะเอทธีลีนจะเพิ่มขึ้นไปพร้อมกันกับการเพิ่ม
 อุณหภูมิ

วิธีที่ช่วยลดความเสียหายวิธีหนึ่งหลังจากตัดดอกไม้จากต้นคือ แช่ก้านดอกในสาร
 ละลายเคมีซึ่งประกอบด้วยน้ำตาลทรายขาว (sucrose) และสารเคมีที่มีคุณสมบัติฆ่าเชื้อ
 จุลินทรีย์หรือลดการผลิตเอทธีลีน

Marousky (1969, 1972) พบว่าน้ำตาลช่วยลดปริมาณน้ำที่ก้านดอกดูดเข้าไป
 โดยลดการเปิดรูใบ คือลดการระคายน้ำ นอกจากนี้น้ำตาลยังเป็นแหล่งของคาร์โบไฮเดรต
 และป้องกันหรือลดการแปรสภาพของโปรตีน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์แรกของสาเหตุทำให้กลีบ
 กุหลาบสีแดงเปลี่ยนเป็นสีน้ำเงิน Larsen และ Frolich (1969) ให้ความเห็นเพิ่ม
 เต็มว่าน้ำตาลทรายขาวเป็น oxidizable substrate ซึ่งช่วยขจัดการหมักคุณภาพ

นอกจากการเพิ่มอาหารด้วยการให้น้ำตาลทรายขาวแล้ว ยังมีการผสมสารเคมีที่มี
 คุณสมบัติลดจำนวนจุลินทรีย์และลดการผลิตเอทธีลีนด้วย ไทอะเบนดาโซล (thiabendazole: TBZ) ก็เป็นสารอีกชนิดหนึ่ง ซึ่ง Apelbum (1978) สรุปผลการทดลองว่าช่วยลด
 การผลิตเอทธีลีน ซึ่งผลิตโดยดอกคาร์เนชั่นถึง ๔๓%

Mayak และคณะ (1977) พบว่าเกลือเงิน ($AgNO_3$) สามารถลดจำนวนแบคทีเรีย
 อย่างได้ผลดี Hampel (1968) กล่าวถึงคุณสมบัติของเกลือเงินว่าใช้เป็นสารฆ่าเชื้อรา
 (fungicide) ได้ด้วย และยังกล่าวถึงคุณสมบัติของจุนสี ($CuSO_4 \cdot 5H_2O$) ว่าใช้เป็นสารฆ่า

เชื้อราได้ นอกจากนี้ธาตุทองแดง (Cu) ยังมีผลทางขบวนการเมตะโบลิซึม (metabolism) ของพืช คือเกี่ยวกับการสร้างคลอโรฟิลล์ เกี่ยวกับการทำงานของเอนไซม์ โดยเป็น catalyst ของปฏิกิริยา oxidation reduction และธาตุทองแดงจำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของพืชขั้นต่ำ และถ้ามีมากเกินไปจะเป็นพิษ

วิธีการใช้สารเคมีพวกนี้ เดิมใช้สารเคมีแช่ก้านดอกในระหว่างการปักแจกัน แต่ปัจจุบันวิธีการฟัลซิ่งหรือ pretreatment กำลังนิยมใช้กันเพิ่มมากขึ้น Apelbaum และ Katchansky (1977) แช่ก้านดอกไม้ในสารละลายไทอะเบนดาโซล (TBZ) ๓๐๐ ppm+ น้ำตาลทรายขาว ๑๐% เป็นเวลา ๒๔-๗๒ ชั่วโมงก่อนการใช้ประโยชน์ ทำให้ดอกไม้บานได้คุณภาพและยืดอายุการปักแจกัน Halevy และคณะ (1978) ได้รายงานมา ๒ ฉบับ โดยฉบับแรกรายงานว่า การฟัลซิ่งดอกปักชำสวรรค์ด้วยน้ำตาลซูโครส ๑๐%+ hydroxy quinoline citrate ๒๕๐ ppm+ กรดซิตริก ๑๕๐ ppm เป็นเวลา ๒ วัน ที่อุณหภูมิ ๒๒°ซ ก่อนการใช้ประโยชน์ ทำให้ดอกตูมบานได้ดี คุณภาพดี และยืดอายุการใช้ประโยชน์ ฉบับที่สองรายงานว่า การฟัลซิ่งดอกไม้ก่อนการขนส่งด้วยสารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm ๑๕ นาที แล้วแช่ในสารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐% กรดซิตริก ๕๐๐ ppm อีก ๑๖ ชั่วโมง ที่ ๒๒°ซ ทำให้ดอกไม้หลังการขนส่งคุณภาพดีและยืดอายุการใช้ประโยชน์ เช่นกัน ช. ณิชรัฐศิริ (๒๕๒๒) ได้รายงานการทดลองสองฉบับคือ ฉบับแรกฟัลซิ่งก้านดอกกุหลาบก่อนการขนส่งด้วยสารละลายจุนส์ ๕๐๐ ppm+ น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ปรับให้สารละลายมี pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก ทำให้ดอกกุหลาบที่เก็บเกี่ยวขณะดอกตูมแน่นบานได้คุณภาพดีและยืดอายุการใช้ประโยชน์กว่าพวกไม่ฟัลซิ่ง ส่วนอีกฉบับหนึ่งได้ฟัลซิ่งดอกเยอบีร่าเป็นเวลา ๓๐ นาที ก่อนการปักแจกันด้วยสารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm+ น้ำตาลทรายขาว ปรับให้สารละลายมี pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก ทำให้ดอกเยอบีร่ามีอายุการปักแจกันได้นานและก้านดอกไม้เน่า.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

๑. ดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร
๒. สารเคมี ไตแก่ ไทอะเบนดาโซล (thiabendazole: TBZ) จุนสี (copper sulfate: $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$) เกลือเงิน (silver nitrate: AgNO_3) กรดซิตริก (citric acid) น้ำตาลทรายขาว (sucrose) และน้ำกลั่น
๓. วัสดุที่ใช้หุ้มปลายก้านดอกหน้าวัว ไตแก่ สำลี ถุงพลาสติกขนาด ๑.๕ นิ้ว และน้ำกลั่น
๔. วัสดุที่ใช้บรรจุหีบห่อ ไตแก่ กล่องกระดาษ ขนาดยาว ๑.๕ ฟุต กว้าง ๘ นิ้ว หนา ๖ นิ้ว ซึ่งเป็นกล่องที่ร้านเวสต์ฟลอร์สบรรจุดอกหน้าวัวส่งขายประเทศสิงคโปร์ บ้ายพลาสติก เชือก กระดาษกาวสำหรับปิดกล่อง
๕. อุปกรณ์สำหรับเตรียมสารเคมี ไตแก่ เต้าไฟฟ้า บีกเกอร์ทนไฟ แท่งแก้ว สำหรับคนสารละลายเคมี

วิธีการ

๑. การเตรียมสารละลายเคมี เตรียมสารเคมีต่าง ๆ โดยใช้น้ำกลั่น ดังนี้
  - ไทอะเบนดาโซล ๓๐๐ ppm + น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ปรับ pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก
  - เกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm + น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ปรับ pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm และสารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐%+กรดซิตริก ๑๕๐ ppm
- จุนสี ๕๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ปรับ pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก

๒. วิธีการเตรียมดอกไม้ ในการทำการทดลองครั้งนี้ใช้ดอกหน้าวัวโดยการตัดขนาดให้แต่ละดอกมีคุณภาพใกล้เคียงกันมากที่สุด ทั้งขนาดดอกและความยาวของก้านดอก ตลอดจนลักษณะดอกที่ปราศจากตำหนิ เป็นต้น

การวางแผนการทดลอง

วางแผนการทดลองแบบ RCB (Randomized Complete Block Design) มี ๔ วิธีการ (treatments) วิธีการละ ๓ ซ้ำ ๆ ละ ๓ ดอก โดยมีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

วิธีการที่ ๑ Control เป็นวิธีการที่ร้านเวลด์ฟลอริสทำส่งต่างประเทศคือ นำสำลีแช่น้ำจนชุ่มแล้วมาหุ้มปลายก้านดอก ใช้ถุงพลาสติกหุ้มสำลีอีกครั้งหนึ่ง รัดปากถุงให้แน่น ด้วยยาง วางเรียงในกล่อง

วิธีการที่ ๒ พัลซิ่ง ก้านดอกหน้าวัวเป็นเวลา ๓๐ นาทีด้วยสารละลายไทอะเบนดาโซล ๓๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ปรับ pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก จากนั้นปฏิบัติตามวิธีการที่ ๑

วิธีการที่ ๓ พัลซิ่ง ก้านดอกหน้าวัวเป็นเวลา ๓๐ นาทีด้วยสารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ปรับ pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก จากนั้นปฏิบัติตามวิธีการที่ ๑

วิธีการที่ ๔ พัลซิ่ง ก้านดอกหน้าวัวเป็นเวลา ๑๕ นาทีด้วยสารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm แล้วพัลซิ่งอีกครั้งหนึ่งด้วยสารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐%+กรดซิตริก ๑๕๐ ppm เป็นเวลา ๓๐ นาที จากนั้นปฏิบัติตามวิธีการที่ ๑

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการที่ ๕ พัลซิ่ง ก้านดอกหน้าร่วงเป็นเวลา ๓๐ นาทีด้วยสารละลายจุนสี ๕๐๐ ppm น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ปรับ pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก จากนั้นปฏิบัติตามวิธีการที่ ๑

เมื่อทำการพัลซิ่ง เสร็จแล้วบรรจุดอกไม้ลงกล่อง นำไปยังห้องปฏิบัติการปล่อยดอกไม้ไว้ในกล่องประมาณ ๔-๕ ชั่วโมง เพื่อให้ใกล้เคียงกับระยะเวลาส่งประเทศสิงคโปร์ จากนั้นจึงทำการเปิดกล่อง ตัดปลายก้านดอกออกประมาณ ๑ นิ้ว

การบันทึกผล

๑. จำนวนวันที่ปักแจกันได้ บันทึกตั้งแต่เริ่มปักแจกันจนกระทั่งดอกเริ่มใช้ประโยชน์ไม่ได้
๒. ลักษณะการบานของดอกไม้ นับจำนวนดอกตั้งแต่เริ่มบานจนกระทั่งบานเต็มที่ ให้เป็นคะแนนดังนี้ วัดขนาดของปลีที่บานเพิ่มขึ้นโดยใช้ตัวเลขเศษส่วน "เศษ" หมายถึงความยาวของปลีที่ดอกบาน "ส่วน" หมายถึงความยาวทั้งหมดของปลีดอก บันทึกเฉพาะเมื่อบานได้ ๑/๓ ๑/๒ ๒/๓ ๓/๔ และบานหมด
๓. การเปลี่ยนแปลงของจานของดอก บันทึกวันแรกของการเริ่มตัดดอกจนกระทั่งดอกเริ่มใช้ประโยชน์ไม่ได้
๔. การเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ การเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ เช่นจานดอกเปลี่ยนสี ปลีแห้ง ก้านคอดอกเกิดรอยชำ เป็นต้น

เวลาที่ทำการทดลอง

- การทดลองที่ ๑ เริ่มทำการทดลอง เมื่อวันที่ ๑๑-๒๔ กันยายน ๒๕๒๓
- การทดลองที่ ๒ เริ่มทำการทดลอง เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๓ ถึงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๓
- การทดลองที่ ๓ เริ่มทำการทดลอง เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคมถึง ๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๓.

ผลการทดลองและวิจารณ์ผล

ผลการทดลองครั้งที่ ๑

อายุในการปักแจกัน

ดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andreanum*) ที่เก็บเกี่ยวในระยะที่ดอกบานครึ่งหนึ่งแล้วทำการพัลซิ่งทันทีที่สวน ปรากฏว่าดอกหน้าวัวที่ผ่านการพัลซิ่งในวิธีที่ ๔ (พัลซิ่งในสารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm ๑๕ นาที แล้วพัลซิ่งอีกครั้งหนึ่งด้วยสารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐%+กรดซิตริก ๑๕๐ ppm เป็นเวลา ๓๐ นาที) มีอายุเฉลี่ยในการปักแจกันนานที่สุดคือ ๑๓ วัน (ตารางที่ ๑) และไม่มีความแตกต่างทางสถิติกับวิธีการอื่น ๆ ใดๆก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยสังเกตได้ว่าการพัลซิ่งทุกสารละลายได้รับผลดีกว่าวิธีการที่ ๑ (control) ซึ่งเป็นวิธีการของร้านเวลด์ฟลอริสโดยเฉพาะ วิธีการที่ ๔ ยืดอายุการใช้ประโยชน์ได้นานกว่าวิธีการที่ ๑ ถึง ๓ วัน นับว่าเพียงพอสำหรับการใช้ประโยชน์เช่นการยืดอายุการขาย เป็นต้น

ลักษณะการบานของดอก

เริ่มการทดลองดอกหน้าวัวบานได้ครึ่งหนึ่งโดยสังเกตจากปลีดอกจะมีสีขาวครึ่งหนึ่ง เมื่อทดลองไปได้ประมาณ ๔ วันจะสังเกตเห็นได้ชัดว่าทุกวิธีการของดอกหน้าวัวดอกบานเพิ่มขึ้นเป็น ๒/๓ ของปลีดอก และหลังจากการทดลองไปได้ ๑๒ วัน จากการวัดการบานของดอก ปรากฏว่าดอกไม้ที่คุณภาพยังดีอยู่ดอกจะบานเพิ่มขึ้นเป็น ๓/๔ จนสิ้นสุดการทดลอง โดยวิธีการที่ ๔ (สารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm สารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐%+กรดซิตริก ๑๕๐ ppm) มีจำนวนดอกที่บานเพิ่มขึ้นมากที่สุด ๖ ดอก (ตารางที่ ๑)

ลักษณะการ เกิดรอยขีดที่ก้านคอดอก

จากการสัมภาษณ์ร้าน เวิร์ดฟลอริสทราบว่า ระหว่างการขาย ก้านคอดอกหน้าวัว เกิดรอยขีดเนื่องจากการบรรจุหีบห่อแต่ไม่มีตัว เลขยืนยันว่าจะเริ่มเกิดรอยขีดให้เห็นเมื่อใด การศึกษาครั้งนี้จึงได้ส่ง เกิดรอยขีดดังกล่าว ปรากฏว่าหลังจากการทดลองไปได้ ๕ วัน เริ่มสังเกตเห็นรอยขีดที่ก้านคอดอกโดยวิธีการของร้าน เวิร์ดฟลอริส (วิธีการที่ ๑) เกิดรอยขีดมากที่สุด ๓ ดอก วิธีการที่ ๒ (สารละลายไทอะเบนดาโซล ๓๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐%) ขีด ๑ ดอก (ตารางที่ ๑) ส่วนวิธีการที่ ๓ ๔ และ ๕ (สารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐% สารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm น้ำตาลทรายขาว ๑๐%+กรดซัลฟิวริก ๑๕๐ ppm และสารละลายจุนสี ๕๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ตามลำดับ) ส่งเกิดรอยขีดหลังจากการทดลองไปได้ ๘ วัน ๖ วัน และ ๖ วัน ตามลำดับ

ตารางที่ ๑ อายุเฉลี่ยในการปักแจกัน จำนวนดอกที่บ้านเพิ่มขึ้น และจำนวนดอกที่ก้านคอดอก
เกิดรอยชำ ของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andreanum*) จาก
การทดลองที่ ๑

วิธีการ ^{๑/}	อายุในการ ปักแจกัน (วัน)	จำนวนดอกที่บ้าน เพิ่มขึ้นจาก ๑/๒ ^{๒/}		จำนวนดอกที่ก้านคอดอก เกิดรอยชำ	
		๒/๓	๓/๔	หลังจากทด ลองได้ ๓ วัน	สิ้นสุดการ ทดลอง
๑. Control	๑๐.๖๖ ส ^{๓/}	๗	๐	๓	๖
๒. TBZ 300; S 10	๑๒.๓๓ ส	๔	๓	๑	๘
๓. Ag 1,000; S 10	๑๒.๓๓ ส	๕	๐	๐	๔
๔. Ag 1,000; S 10; C 150	๑๓.๐๐ ส	๒	๖	๐	๗
๕. Cu 500; S 10	๑๒.๐๐ ส	๗	๐	๐	๓

๑/ TBZ = ไทอะเบนดาโซล, S = น้ำตาลทรายขาว, Ag = เกลือเงิน, C = กรดซिटริก,
Cu = จุนสี ตัวเลขตามหลัง TBZ; Ag; C และ Cu มีหน่วยเป็น ppm และ S เป็น %

๒/ จำนวนดอกที่บ้านเพิ่มขึ้น เมื่อดอกใคบ้านเพิ่มขึ้นจากเริ่มทดลองเป็น ๑/๒ ๒/๓ ๓/๔
และบ้านเต็มที ถือว่าดอกบ้านเพิ่มขึ้น โดยตัวเลขที่เป็นเศษคือความยาวของปลีที่บ้าน
ตัวเลขที่เป็นส่วนคือความยาวของปลีทั้งหมด

๓/ ตัว เลขที่ตามหลังด้วยตัวอักษรที่เหมือนกันไม่แตกต่างกันตามการวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการทดลองครั้งที่ ๒

อายุในการปักแจกัน

ได้ทำการทดลองวิธีการเกี่ยวกับการทดลองที่ ๑ ปรากฏว่าดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andreaum*) ที่ผ่านการปลูกลงในวิธีการที่ ๕ (สารละลายจุนส์ ๕๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐%) มีอายุเฉลี่ยในการปักแจกันนานที่สุดคือ ๑๓ วัน (ตารางที่ ๒) แตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับวิธีการที่ ๑ (control) และวิธีการที่ ๓ (สารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐%) ซึ่งมีอายุในการปักแจกัน ๘ และ ๑๐.๖๖ วัน ตามลำดับ แต่ไม่แตกต่างทางสถิติกับวิธีการอื่น ๆ

ลักษณะการบานของดอก

เริ่มทดลองดอกหน้าวัวบานได้ ๑/๓ เมื่อทดลองไปได้ประมาณ ๗ วัน ดอกหน้าวัวบางดอกสังเกตเห็นชัดว่าบานเพิ่มขึ้น โดยวิธีการที่ ๒ (สารละลายไทอะเบนดาโซล ๓๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐%) และวิธีการที่ ๔ (สารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm สารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐%+กรดซิตริก ๑๕๐ ppm) ดอกบานเพิ่มขึ้นมากที่สุด วิธีการละ ๔ ดอก (ตารางที่ ๒) ส่วนวิธีการที่ ๑ (control) บานเพิ่มเพียง ๑ ดอก เมื่อสิ้นสุดการทดลองปรากฏว่าดอกไม้บางดอกหรือดอกที่อายุยืนจนสิ้นสุดการทดลองจะบานได้หมด โดยวิธีการที่ ๕ (สารละลายจุนส์ ๕๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐%) มีจำนวนดอกที่บานได้เต็มทีมากที่สุดจำนวน ๕ ดอก (ตารางที่ ๒) ส่วนวิธีการที่ ๑ (control) ไม่มีดอกใดที่บานได้เต็มทีเลย เนื่องจากปักแจกันได้น้อยวันไม่นานพอที่ดอกไม้จะบานได้หมด

ลักษณะรอยช้ำที่ก้านคอดอก

หลังจากทดลองไปได้ ๔ วัน เริ่มสังเกตเห็นรอยช้ำที่ก้านคอดอกโดยวิธีการที่ ๕ (สารละลายจุนส์ ๕๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐%) เกิดรอยช้ำมากที่สุดคือ ๔ ดอก

(ตารางที่ ๒) วิธีการที่ ๑ (control) และวิธีการที่ ๓ (สารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm น้ำตาลทรายขาว ๑๐%) เกิดรอยขีด ๒ ดอก และเมื่อสิ้นสุดการทดลองปรากฏว่าวิธีการที่ ๔ (สารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm น้ำตาลทรายขาว ๑๐% กรดซिटริก) ไม่เกิดรอยขีดเลย ในขณะที่วิธีการที่ ๕ (สารละลายจุนสี ๕๐๐ ppm น้ำตาลทรายขาว ๑๐%) เกิดรอยขีดมากที่สุดถึง ๘ ดอก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๒ อายุเฉลี่ยในการปักแจกัน จำนวนดอกที่บานเพิ่มขึ้น และจำนวนดอกที่ก้านคอดอก
เกิดรอยชำ ของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andreaanum*) จาก
การทดลองครั้งที่ ๒

วิธีการ ^{๑/}	อายุเฉลี่ย ในการปัก แจกัน (วัน)	จำนวนดอกที่บานเพิ่มขึ้น ซึ่งจาก ๑/๓ ^{๒/}			จำนวนดอกที่ก้านคอดอก เกิดรอยชำ	
		๑/๒	๓/๔	บาน หมด	หลังจากทดลองได้ ๔ วัน	สิ้นสุดการทดลอง
๑. Control	๘.๐๐ c ^{๓/}	๙	๐	๐	๒	๓
๒. TBZ 300; S 10	๑๑.๐๐ ab	๖	๐	๓	๑	๓
๓. Ag 1,000; S 10	๑๐.๖๖ bc	๕	๐	๓	๔	๖
๔. Ag 1,000; S 10; C 150	๑๒.๐๐ ab	๓	๒	๓	๐	๐
๕. Cu 500; S 10	๑๓.๐๐ a	๒	๑	๕	๔	๘

๑/ TBZ = ไทอะเบนดาโซล, S = น้ำคาลทรายขาว, Ag = เกลือเงิน, C = กรดซิดริก,
Cu = จุนสี ตัวเลขตามหลัง TBZ; Ag; C และ Cu มีหน่วยเป็น ppm และ S เป็น %

๒/ จำนวนดอกที่บานเพิ่มขึ้น เมื่อดอกบานเพิ่มขึ้นจาก เริ่มทดลองเป็น ๑/๒ ๒/๓ ๓/๔ และ
บานเต็มที่ ถือว่าดอกบานเพิ่มขึ้น โดยตัวเลขที่เป็นเศษคือความยาวของปลีที่บาน ตัวเลขที่
เป็นส่วนคือความยาวของปลีทั้งหมด

๓/ ตัวเลขที่ตามหลังด้วยอักษรที่เหมือนกันไม่แตกต่างกันตามการวิเคราะห์ทางสถิติแบบ
Duncan's new multiple range test ในระดับความเชื่อมั่นที่ ๕%

ผลการทดลองครั้งที่ ๓

อายุในการปักแจกัน

ได้ทำการทดลองวิธีการเดียวกับการทดลองที่ ๑ ปรากฏว่าดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andraeanum*) ที่ผ่านการพัลซิงในวิธีการที่ ๔ (พัลซิงในสารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm ๑๕ นาที แล้วพัลซิงอีกครั้งด้วยสารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐%+กรดซิตริก ๑๕๐ ppm เป็นเวลา ๓๐ นาที) มีอายุในการปักแจกันนานที่สุด ๑๔.๓๓ วัน (ตารางที่ ๓) แตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญกับวิธีการที่ ๑ (control) ซึ่งมีอายุในการปักแจกัน ๑๐.๓๓ วัน แต่ไม่แตกต่างทางสถิติกับวิธีการอื่น ๆ

ลักษณะการบานของดอก

เริ่มทำการทดลองดอกหน้าวัวบานได้ ๑/๒ เมื่อทำการทดลองไปได้ประมาณ ๔ วัน ดอกหน้าวัวบางดอกสังเกตเห็นได้ชัดเจนว่าบานเพิ่มขึ้นเป็น ๒/๓ และบานเพิ่มขึ้นจนกระทั่งบานหมด เมื่อสิ้นสุดการทดลองปรากฏว่าวิธีการที่ ๔ (ในสารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm สารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐%+กรดซิตริก ๑๕๐ ppm) มีจำนวนดอกที่บานเต็มที่มากที่สุดคือ ๗ ดอก ในขณะที่วิธีการที่ ๑ (control) ไม่มีดอกใดบานได้เต็มที่ (ตารางที่ ๓)

ลักษณะรอยช้ำที่ก้านดอก

หลังจากทดลองไปได้ ๔ วัน เริ่มสังเกตเห็นรอยช้ำที่ก้านดอกโดยวิธีการที่ ๑ (control) เกิดรอยช้ำมากที่สุดคือ ๒ ดอก (ตารางที่ ๓) ส่วนวิธีการอื่นไม่เกิดมีการเกิดรอยช้ำที่ก้านดอก และเมื่อสิ้นสุดการทดลองปรากฏว่าวิธีการที่ ๔ (สารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm สารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐%+กรดซิตริก ๑๕๐ ppm) และวิธีการที่ ๕ (สารละลายจุนส์ ๕๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐%) รอยช้ำที่ก้านดอกมากถึง ๗ ดอก ส่วนวิธีการที่ ๑ (control) และวิธีการที่ ๓ (สารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm+น้ำตาล

ทรายขาว ๑๐%) เกิดรอยขีดเพียง ๒ ดอก (ตารางที่ ๓)

การเปรียบเทียบการทดลองทั้ง ๓ ครั้ง

จากรูปที่ ๑ ปรากฏว่าการทดลองครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๓ อายุเฉลี่ยในการปัก
 แจกันของแต่ละวิธีการ เป็นไปในทำนองเดียวกัน กราฟปรากฏออกมาในลักษณะคล้ายกัน
 ยกเว้นการทดลองครั้งที่ ๒ วิธีการที่ ๕ (จุนส์ ๕๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐%) แม้จะดี
 กว่าวิธีที่ ๔ (เกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐%+กรดซัลฟิวริก ๑๕๐ ppm) แต่ไม่มี
 ผลแตกต่างกันทางสถิติ และยังมีการทดลองอีก ๒ ครั้งยืนยันได้ว่าวิธีการที่ ๔ (สารละลาย
 เกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm สารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐%+กรดซัลฟิวริก ๑๕๐ ppm) มีแนว
 โนม์ที่ให้ผลดีที่สุด.

99979

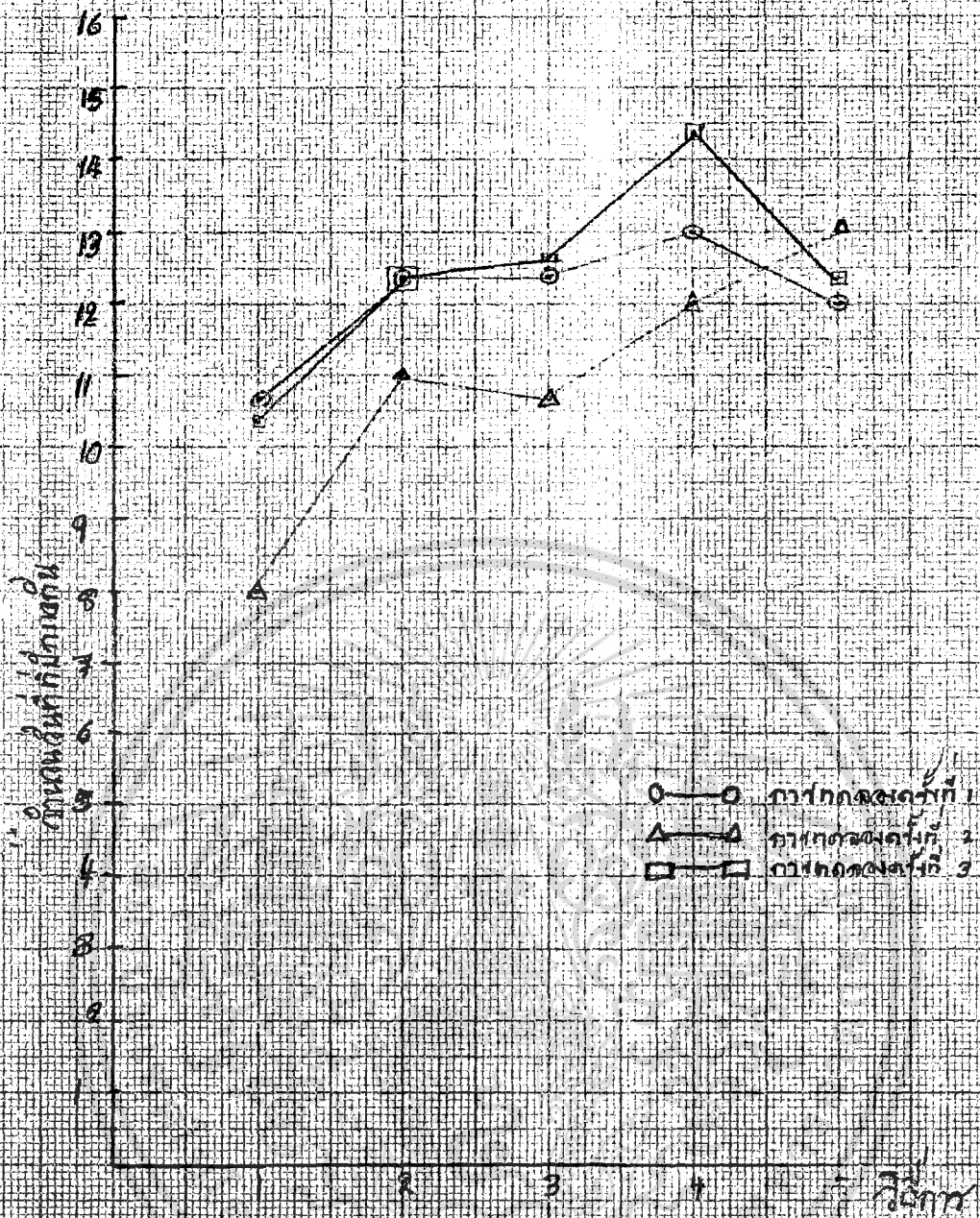
ตารางที่ ๓ อายุเฉลี่ยในการปักแจกัน จำนวนดอกที่บานเพิ่มขึ้น และจำนวนดอกที่ก้านคอดอก
เกิดรอยชำของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andreaanum*) จาก
การทดลองครั้งที่ ๓

วิธีการ ^{๑/}	อายุเฉลี่ย ในการปัก แจกัน (วัน)	จำนวนดอกที่บานเพิ่มขึ้นจาก ๑/๒ ^{๒/}			จำนวนดอกที่ก้านคอดอก เกิดรอยชำ	
		๒/๓	๓/๔	บาน หมด	หลังจากทด ลงได้ ๕ วัน	สิ้นสุดการ ทดลอง
๑. Control	๑๐.๓๓ b ^{๓/}	๕	๔	๐	๒	๒
๒. TBZ 300; S 10	๑๒.๓๓ a	๔	๐	๕	๐	๓
๓. Ag 1,000; S 10	๑๒.๖๖ a	๒	๐	๕	๐	๒
๔. Ag 1,000; S 10; C 150	๑๔.๓๓ a	๑	๑	๗	๐	๗
๕. Cu 500; S 10	๑๒.๖๖ a	๔	๓	๒	๐	๗

๑/ TBZ = ไทอะเบนดาโซล, S = น้ำตาลทรายขาว, Ag = เกลือเงิน, C = กรดซिटริก,
Cu = จุนสี ตัวเลขตามหลัง TBZ; Ag; C และ Cu มีหน่วยเป็น ppm และ S เป็น %

๒/ จำนวนดอกที่บานเพิ่มขึ้น เมื่อดอกโตบานเพิ่มขึ้นจากเริ่มทดลองเป็น ๒/๓ ๓/๔ และบาน
เต็มที่ ถือว่าดอกบานเพิ่มขึ้น โดยตัวเลขที่เป็น เศษคือความยาวของปลีที่บาน ตัวเลขที่เป็น
ส่วนคือความยาวของปลีทั้งหมด

๓/ ตัว เลขที่ตามหลังด้วยตัวอักษรที่เหมือนกัน ไม่แตกต่างกันตามการวิเคราะห์ทางสถิติแบบ
Duncan's new multiple range test ในระดับความเชื่อมั่นที่ ๕%

รูปภาพที่ 1 การเปรียบเทียบอายุเฉลี่ยในการปักชำต้นของคลอกหน่าววู้ ที่หน่อของต้นผา (*Anthurium andeanum*) ที่ใช้ทดลองทั้ง 3 ครั้ง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ๔ ค่าใช้จ่ายสารเคมีของแต่ละวิธีการต่อสารละลาย ๑ ลิตร

วิธีการ	น้ำกลั่น (บาท)	สารเคมี (บาท)	น้ำตาลทรายขาว (บาท)	กรดซิตริก (บาท)	รวม (บาท)
๑. Control	๑ ลิตร = ๐.๔๐	-	-	-	๐.๔๐
๒. ไทอะเบนดาโซล ๓๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ปรับ pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก	๑ ลิตร = ๐.๔๐	ไทอะเบนดาโซล ๐.๓ กรัม=๐.๓๐	๑๐๐ กรัม=๑.๓๐	๐.๑๐ กรัม = ๐.๐๒	๒.๐๒
๓. เกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ปรับ pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก	๑ ลิตร = ๐.๔๐	เกลือเงิน ๑ กรัม = ๖	๑๐๐ กรัม=๑.๓๐	๐.๐๔ กรัม = ๐.๐๑	๗.๗๑
๔. เกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ปรับ pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก ๑๕๐ ppm	๑ ลิตร = ๐.๔๐	เกลือเงิน ๑ กรัม = ๖	๑๐๐ กรัม=๑.๓๐	๐.๑๔ กรัม = ๐.๐๒	๗.๗๒
๕. จุนสี ๕๐๐ ppm+น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ปรับ pH = ๔ ด้วยกรดซิตริก	๑ ลิตร = ๐.๔๐	จุนสี ๐.๕ กรัม = ๐.๒๕	๑๐๐ กรัม=๑.๓๐	๐.๑๑ กรัม = ๐.๐๒	๑.๙๗

วิจารณ์ผล

ดอกหน้าวัว เป็นดอกไม้ที่มีความทนทานในการปักแจกัน แต่จากการสัมภาษณ์ร้าน เวิลด์ฟลอริสซึ่งส่งดอกหน้าวัวไปจำหน่ายยังประเทศสิงคโปร์สรุปได้ว่า ดอกหน้าวัวหลังจากเอาดอกจากกล่องแล้วมีอายุอยู่ได้น้อยวันแล้วจะหมดคุณภาพ ดอกก้านดอกปรากฏรอยช้ำ เนื่องจากการบรรจุหีบห่อด้วย จากการทดลองครั้งนี้จึงได้ทำการพ่นซึ่งดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andreanum*) เปรียบเทียบกับ control ปรากฏว่าสารละลายที่ใช้พ่นซึ่งทุกสารให้ผลดีกว่า control โดยยึดอายุในการปักแจกันของดอกไม้ดีกว่า การเจริญเติบโตของดอก (ส่วนปลีดอก) มีแนวโน้มดีกว่า control (ตารางที่ ๑ ๒ และ ๓)

ส่วนรอยช้ำที่ก้านดอก เนื่องจากการบรรจุหีบห่อก็มีแนวโน้มปรากฏซ้ำกว่า control (ตารางที่ ๑ ๒ และ ๓) แต่ไม่ช่วยในการไม่ให้เกิดรอยช้ำ เนื่องจากรอยช้ำเป็นผลจากการกระทำภายนอกของผู้บรรจุหีบห่อ ถ้าระมัดระวังในการวางดอกก็จะช้ำน้อย ดังจะสังเกตได้ว่าวิธีการที่ให้ผลดีเมื่อสิ้นสุดการทดลองดอกที่เกิดรอยช้ำจะมีมาก แต่วันที่เริ่มสังเกตเห็นรอยช้ำช้ากว่าวิธีอื่น ๆ (ตารางที่ ๑ ๒ และ ๓)

ผลการทดลองนี้จึงเป็นแนวทางว่าการพ่นซึ่งดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andreanum*) ก่อนการใช้ประโยชน์ได้ผลดี คงเนื่องจากคุณสมบัติของสารละลายที่ใช้ นั่นเอง ดังเช่นที่ Marousky (1969, 1972) รายงานว่า น้ำตาลเป็นแหล่งของคาร์โบไฮเดรต เป็นการเพิ่มอาหารให้กับดอกไม้ Apelbaun (1978) รายงานว่าโพะเบนคาโซล นอกจากเป็นยาต้านราแล้วยังช่วยลดการผลิตเอทิลีนด้วย Mayak (1977) รายงานว่าเกลือเงินช่วยลดจำนวนบัคเตรีและช่วยลดการผลิตเอทิลีน จุนลีใช้ เป็นสารฆ่าเชื้อราและมีผลทางขบวนการ เมตะโบลิซึม

วิธีการที่มีแนวโน้มว่าได้รับผลดีที่สุดคือ การพ่นซึ่งก้านดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร ในสารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm ๑๕ นาที แล้วไปพ่นซึ่งอีกครั้งในสารละลายน้ำตาลทราย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาว ๑๐% กรดซิติริก ๑๕๐ ppm เป็นเวลา ๓๐ นาที (ตารางที่ ๑ และ ๓) สามารถบัก
 แจกกันได้นานที่สุดคือ ๑๓.๐๐ และ ๑๔.๓๓ วัน ตามลำดับ ส่วนการทดลองที่ ๒ นั้น แม้ว่า
 การฟัลซิงในสารละลายจนสี ๕๐๐ ppm น้ำตาลทรายขาว ๑๐% ได้รับผลดีกว่า แต่ก็ไม่แตกต่าง
 กันทางสถิติ (ตารางที่ ๒) สาเหตุที่การทดลองที่ ๒ ให้ผลแตกต่างไปจากการทดลอง
 ที่ ๑ และที่ ๓ คงเนื่องจากงานทางด้านการศึกษาเกษตรกรมีความแปรปรวนเกิดขึ้นได้เสมอ ดังที่
 สุรพล (๒๕๒๑) ได้กล่าวไว้ว่างานทางด้านการศึกษาเกษตรกรจะมีความแปรปรวนต่าง ๆ เกิดขึ้น
 เสมอ ความแปรปรวนเหล่านี้อาจเกิดจาก ลักษณะหรือคุณสมบัติของวัสดุหรือสิ่งที่ใช้ทดลองเอง
 ความแปรปรวนเนื่องจากสภาพแวดล้อม และความแปรปรวนเนื่องจากความไม่สม่ำเสมอใน
 การปฏิบัติการทดลอง

เมื่อคำนึงถึงค่าใช้จ่ายของสารละลายที่ใช้ฟัลซิง (ตารางที่ ๔) ปรากฏว่าวิธีการ
 ที่มีแนวโน้มว่าได้รับผลดีที่สุด ฉะนั้น การรายงานผลการทดลองครั้งนี้ สิ่งที่แสดงให้ผู้สนใจ
 ได้ทราบคือ เทคนิคการฟัลซิงดอกไม้ก่อนการใช้ประโยชน์ได้ผลดียิ่ง ส่วนการเลือกใช้
 สารละลายใดควรที่ผู้สนใจพิจารณาดูว่าเหมาะสมเพียงใด เพราะสารละลายที่นำมาเปรียบ
 เทียบมีแนวทางมาจากรายงานการทดลองที่ได้ผลมาแล้วทั้งสิ้น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการทดลอง

จากผลการทดลองสรุปได้ว่า การพ่นซึ่งก้านดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andreaum*) ก่อนการใช้ประโยชน์ ได้รับผลดีดังนี้คือ

๑. แสดงให้เห็นว่าการพ่นซึ่ง เป็น เทคนิคใหม่ที่สามารถใช้ประโยชน์อย่างได้ผลดีกับดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมรหลัง เก็บเกี่ยว
๒. การพ่นซึ่งช่วยยืดอายุการใช้ประโยชน์ของดอกหน้าวัวตั้งแต่ผู้ขายขายได้นานวันขึ้น ผู้ซื้อใช้ปักแจกัน จัดกระเช้าได้นานวันขึ้น
๓. สารละลายเคมีที่ได้รับผลดีที่สุดในการพ่นซึ่งครั้งนี้คือ การพ่นซึ่งก้านดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมรในสารละลายเกลือเงิน ๑,๐๐๐ ppm เป็นเวลา ๑๕ นาที แล้วพ่นซึ่งอีกครั้งหนึ่งในสารละลายน้ำตาลทรายขาว ๑๐% กรดซิตริก ๑๕๐ ppm เป็นเวลา ๓๐ นาที โดยยืดอายุในการปักแจกัน ได้นานที่สุด แต่ถ้าคำนึงถึงต้นทุนการผลิตสารแล้วผู้สนใจควรจะได้พิจารณาเลือกสารละลายตามความต้องการ เพราะทุกสารละลายได้รับผลดีกว่า control แต่จะต้องการผลดีขนาดใดควรพิจารณา เลือกจากผลการทดลองที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๑ ๒ ๓ และ ๔ ดังกล่าวข้างต้น.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

1. ช. ณีภูสิริ สุธสุวรรณ. ๒๕๒๒. การแช่ดอกเยอบีร่าในสารละลายเคมีก่อนปักแจกัน.
กรุงเทพฯ: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, ภาควิชาพืชสวน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
2. _____ . ๒๕๒๒. การแช่ดอกไม้และใบไม้ในสารละลายเคมีก่อนและในระหว่างการปักแจกัน. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
3. สุรพล อุบัติสกล. ๒๕๒๑. สถิติการวางแผนการตลาดเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพืชไร่นา, คณะเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
4. Albert, V. and V. Schartz. 1974. Changing the color of flowers. Horticulture. p. 48.
5. Apelbaun, A. and M. Katcharsky. 1977. Improving quality and prolonging vase life of bud cut flowers by pretreatment with thiabendazole. J. Amer. Soc. Hort. Sci. 102(5):623-625.
6. Apelbaun, A. 1978. Effect of thiabendazole on ethylene production and sensitivity to ethylene of bud cut flowers. HortScience. 13(5):593-594.
7. Brantley, R. K. 1975. A new postharvest chemical treatment for roses. HortScience. 19(2):178-179.
8. Durkin, D. and R. Ruc. 1964. Vascular blockage and senescence of the cut rose flowers. Amer. Soc. for Hort. Sci. 89:

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

683-688.

9. Ford, H. E.; D. T. Clark; and R. F. Stinson. 1952. Bacteria associated with cut flower containers. Amer. Soc. for Hort. Sci. 77:635-636.
10. Hampel, C. A. 1968. The Encyclopedia of the Chemical Elements Rienhold Book Corporation. New York: A Subsidiary of Chapman Rienhold, Inc.
11. Halevy, A. H.; A. M. Kofranek; and S. T. Besemer. 1978. Postharvest handling methods for bird-of-paradise flower. (*Strilizia veginae* Ait.). J. Amer. Soc. Hort. Sci. 103(2):165-169.
12. Halevy, A. H.; T. G. Burne; A. M. Kofranek; D. S. Franham; and J. F. Thompson. 1978. Evaluation of postharvest handling methods for transcontinental truck shipments of cut carnations, chrysanthemums, and roses. J. Amer. Soc. Hort. Sci. 103(2):151-155.
13. Hardenburg, R. E.; H. C. Vaught; and G. A. Brown. 1970. Development and vase-life of bud cut Colorado and California air shipment to Maryland. J. Amer. Soc. Hort. Sci. 95(1):18-22.
14. Larsen, F. E. and M. Frolich. 1969. The influence of 3

hydroxyquinoline citrate, N-dimethyl amino succinamic acid, and sucrose on respiration and water flow in 'Red Sin' cut carnations in relation to flower senescence.

J. Amer. Soc. Hort. Sci. 94:289-292.

15. Marousky, F. J. 1969. Vascular blockage, water absorption, stomatal-opening, and respiration of cut 'Better Times' roses treated with 8-hydroxyquinoline citrate and sucrose. J. Amer. Soc. Hort. Sci. 94:223-226.
16. _____. 1972. Water relation, effects of floral preservatives on bud opening, and keeping quality of cut flowers. HortScience. 7(2):114-116.
17. Maxie, E. C.; D. S. Farnham; F. G. Mitchell; N. F. Sommer; R. A. Parsons; R. G. Snyder; and H. L. Rae. 1973. Temperature and ethylene effects on cut flowers of carnation (*Dianthus caryophyllus*, L.). J. Amer. Soc. Hort. Sci. 98(6):568-572.
18. Mayak, S. and A. H. Halevy. 1971. Water stress as the cause for failure of flower bud opening in iris. J. Amer. Soc. Hort. Sci. 96(4):482-483.
19. Mayak, S.; E. A. Garibaldi; and A. M. Kafraneck. 1977. Carnation flower longevity: microbial populations as related to silver nitrate stem impregnation. J. Amer. Soc. Hort.

Sci. 102 (5):637-639.

20. Parups, E. V. and J. M. Molnar. 1972. Histochemical study of xylem blockage in cut roses. J. Amer. Soc. Hort. Sci. 97(4):532-534.

21. Rasmussen, H. P. and W. J. Carpenter. 1974. Changes in the vascular morphology of cut rose stems: a scanning electron microscope study. J. Amer. Soc. Hort. Sci. 99(5):454-459.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ ๑ วิเคราะห์ผลทางสถิติอายุเฉลี่ยในการปักแจกันของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andreanum*) หลังจากการพอลซึ่งที่สวน ทำการทดลองครั้งที่ ๑

SOV	df	SS	MS	F
Treatment	4	8.94	2.23	2.23 ^{ns}
Error	8	8.06	1.00	
Total	14	18.94		

C.V. = 8.29%; F.05 = 4.46; F.01 = 8.65

ตารางผนวกที่ ๒ วิเคราะห์ผลทางสถิติอายุเฉลี่ยในการปักแจกันของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andreanum*) หลังจากพอลซึ่งที่สวน ทำการทดลองครั้งที่ ๒

SOV	df	SS	MS	F
Treatment	4	42.27	10.56	8.42*
Error	8	10.13	1.26	
Total	14	54.94	13.09	

C.V. = 10.26%; F.05 = 4.46; F.01 = 8.65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางผนวกที่ ๓ วิเคราะห์ผลทางสถิติอายุเฉลี่ยในการปักแจกันของดอกหน้าวัวพันธุ์ดวงสมร (*Anthurium andraeanum*) ทหลังจากฟิลซึ่งที่สวน ทำการทดลองครั้งที่ ๓

SOV	df	SS	MS	F
Treatment	4	24.44	6.10	5.54*
Error	8	8.80	1.10	
Total	14	33.74		

C.V. = 8.41%; F.05 = 4.46; F.01 = 8.65

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้